

отношений между США и Турцией. Угроза изменения существующего более полувека статус-кво на Ближнем Востоке, гарантом которого выступало турецко-американское стратегическое сотрудничество, актуализирует необходимость пересмотра ключевых внешнеполитических установок как со стороны Турции, так и США.

Список использованных источников

1. Гурбангельдиев А. Место США в политической трансформации Турции. – Международные процессы, Том 12, № 4, сс. 101– 115.
2. Park, B. «Iraq's Kurds and Turkey: Challenges for US Policy,» Parameters, US Army War College, vol. 34, issue 3, 2004, 34 p.
3. Barkley, H. J. Turkey's New Engagement in Iraq: Embracing Iraqi Kurdistan, Washington, D. C.: USIP Publication, 2010, 12 p.

ІВАНОВА А. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри соціальних теорій

ПОГЛЯДИ НАУКОВЦІВ НА ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ПОЛІТИЧНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ У ВІДНОСИНАХ ДЕРЖАВА — ЛЮДИНА

У політологічному підході толерантність визначається як прийняття, визнання і повага конкурентів, їх поглядів, програм, заходів при взаємному прагненні суб'єктів соціальної взаємодії (націй, держав, класів, політичних партій, організацій) реалізувати свої інтереси і цілі, пов'язані з проблемами збереження або послаблення (скидання) існуючої влади, її зміцнення або підрив, а також зі зміною їх політичного статусу в суспільстві, якщо це не суперечить ідеї безпеки і демократії [5, с. 180].

Останніми роками проблема толерантності стала однією з найбільш актуальних і широко дискутуємих. Вона обговорюється на різних рівнях, в різних аспектах і відносинах. Толерантність розуміється як терпимість до інокультури, іномислення, іновірування, як довірливість, відповідне порозуміння, існуюче в певних відносинах в процесах взаємодії. Однією з найбільш відомих є теорія толерантності, існуюча в рамках філософії лібералізму, витоки якої в працях мислителів періоду Реформації і просвітництва.

В демократичних системах невід'ємною є політичний тип толерантності. Устінова І. В. виділяє три типи політичної толерантності-інтолерантності за ознакою суб'єкту: відносини держава — соціальна група;

соціальна група — держава; стосунки соціальна група — соціальна група. Саме перший тип «державна — соціальна група» зі змістовної точки зору включає міру прийнятності державою різних проявів інакомислення з боку його громадян, які за допомогою включення в різного роду політичні об'єднання (політичні партії, суспільно-політичні рухи і організації) або акцій протесту в якості представників певної соціальної групи виявляють своє невдоволення державною політикою і курсом, що проводиться, і навіть виступають по відношенню до нього опозицією [3, с. 529].

Сучасний погляд на феномен толерантності відображений у ліберальній концепції, що знайшла своє втілення у праці Джона Роулза «Теорія справедливості», яке визнається стадією в розвитку ліберальної теорії толерантності. Для того, щоб знайти принципи справедливості, Роулз вважав, що людині слід ставити себе в ситуацію, при якій він повинен домовлятися з іншими про те, що є справедливим. Джордж Сорос значну увагу у визначенні толерантності приділяє поняттю «відкритого суспільства» та демократії, саме в цьому типі суспільства він бачить ідеал рівноваги в суспільстві. Як пише Сорос, «кожен вільно виражає свої погляди, і якщо процес критики працює ефективно, домінуючий погляд може близько підійти до того, щоб представляти кращі інтереси учасників. У цьому і полягає демократичний принцип» [1, с. 104].

Демократія якраз не вимагає уніфікації ідеалів і цінісно-сміслових значень, які є несхожими в різних індивідів і груп. Пропонується нова модель демократичної політики — «агоністичного плюралізму» (Ш. Муф). Оскільки політика завжди займається утворенням «нас» через визначення «їх», оскільки компроміси в ній, по суті є лише тимчасовими паузами у протиборстві, яке ніколи не припиняється, то для забезпечення співіснування в умовах конфлікту необхідно змінити ставлення до особи опонента — в ньому слід бачити не «ворога», а «суперника», за яким визнається його законне право на боротьбу, а всім політичним акторам — дбати про відкритість та рівність позицій конфліктуючих сторін.

Ідеальною для демократичного суспільства є модель, коли виборці обирають ідею, яка їм більше імпонує, і своїми голосами підтримують партію, яка відстоює саме цю ідею. Оскільки виборці не читають партійні програми, то завдання партії — будь-яким чином ідентифікувати свою назву з даною ідеєю та донести її до електорату. Для цього у країні має працювати партійно-політичний ринок, де б змагались за голоси виборців політичні опоненти. Завданням держави є створення умов і механізмів узгодження різноманітних ідеологічних систем та цінностей, що існують у суспільстві, на базі конституційних норм. Наріжним каменем на цьому шляху є переорієнтація державної політики з принципу «людина для держави» на принцип «державна для людини» [2, с. 200].

Список використаних джерел

1. Єфремов О. А. Концепція «відкритого» і «закритого» суспільств Джорджа Сороса: політичні надії та тиски реальності / О. А. Єфремов // Філософія і суспільство. – 2005. – № 4. – С. 93– 114.
2. Гонюкова Л. Політичний плюралізм як умова розвитку демократичної держави: європейський досвід [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2013/11/2009- 3-25.pdf]
3. Збірник статей пам'яті А. Криштановського. – М.: НИУ ВШЭ, 2011. – Т. 8. – 557 с.
4. Солинін Н. Є. Основні підходи до визначення поняття «толерантність» / Н. Є. Солинін // Ярославський педагогічний вісник. – 2009. – Т. 2, № 4. – С. 178– 181.

ДЕНИСОВА А. О.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри соціальних теорій

ПАРТІЙНИЙ ДИСКУРС В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Партійний дискурс в умовах становлення інформаційного суспільства не просто віддзеркалює відповідні риторичні практики політичної групи та відображає основні лінії політичного конфлікту, він виступає потужним інструментом політичної боротьби. У демократичній системі політичні партії здійснюють представництво інтересів суспільства. Представникам політичних партій громадяни делегують владні повноваження, обирають та переобирають їх у ході виборчих кампаній.

У демократичному політичному процесі партії виступають одним із основних інститутів представництва, який виконує важливі соціальні функції. Особливої ваги політичні партії набувають у перехідні періоди. Вони мають сприяти налагодженню ефективної комунікації між владою та соціальними групами, брати участь у виборах, формувати та відбирати політичних лідерів, забезпечувати політичну соціалізацію та інтеграцію суспільства.

На думку К. Байме «...політична партія виступає інституціональною спільністю громадян, взаємодія яких визначається ідеологією та внутрішньопартійною організацією з метою завоювати (шляхом виборів або іншими способами), утримувати та використовувати державну владу для реалізації інтересів певних груп» [1].